

N:o 20.

Ank. till Riksd. kansli den 27 febr. 1896, kl. 2 e. m.

*Utlåtande, i anledning af väckt motion angående ändring af 2 §
utsökningslagen.*

I 2 § utsökningslagen den 10 augusti 1877 stadgas: »Utmätningssman är å landet kronofogde, hvar inom sitt tjenstgöringsområde, och i stad stadsfogde. Erfordras i stad mer än en stadsfogde, bestämme Konungen deras antal och omfånget för hvarderas befatning.

Utmätningssman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning».

I 3 och 4 §§ samma lag föreskrifves vidare bland annat:

»3 §. Kronofogde eger att för bestämdt fall till utmätningssman i sitt ställe sätta länsman eller annan man, som af Konungens befallningshafvande antagen är; svare dock vid utmätning kronofogden sjelf för redovisningen och för skada, som af utmätningssmannens fel eller försumelse kan komma. Ej må kronofogde åt annan uppdraga försäljning af utmätt fast egendom eller fördelning af köpeskillingen därför, ej heller fördelning af köpeskillning för utmätt lös egendom i fall, då enligt 119 eller 120 § sammanträde för köpeskillingens fördelning erfordras».

»4 §. Konungens befallningshafvande ege för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmätningssman. Om sålunda förordnad utmätningssman gälle hvad i denna lag om kronofogde stadgas; dock må han ej i sitt ställe sätta annan man och ej heller, med mindre

förordnandet innehåller särskildt medgifvande, befatta sig med försäljning af utmätt fast egendom eller med fördelning af köpeskilling för utmätt egendom i fall, som i 3 § 1 mom. omförmäles».

Andra Kammaren har till lagutskottet hänvisat en af herr *J. Bromée* väckt motion, n:o 148, så lydande:

»Sedan vid en del föregående riksdagar motioner, dels af andra och dels af mig, blifvit väckta derom, att länsmännen, hvar inom sitt distrikt, borde få verkställa utmätning och försäljning af utmätt lös-egendom, då de derom af fordringsegare anlitades, har under tiden vunnen erfarenhet ytterligare bekräftat den i motionerna framhållna omständigheten, att kostnaderna för utmättingsförrättningar och försäljningar af utmätt gods uppgå till onödigt stora belopp, derigenom att kronofogdarne, som hafva mycket större tjänstgöringsområden att genomresa än länsmännen, verkställa förrättningarne. Mig synes därför, att fordringsegares, gäldenärens och andra rättsegandes intressen borde sammanfalla deruti, att minska de dryga kostnader, som i allmänhet uppstå vid här omnämnda exekutiva förrättningar, och detta särskildt i de fall, då kronofogdarne verkställa dem, hvilket numera ganska ofta eger rum. Det är icke blott det stora afståndet inom kronofogdedistriktet eller fögderierna, som gör att deras resor blifva så dyra, utan äfven den omständigheten, att kronofogdarne ega att beräkna reseersättningen efter fjerde klassen i resereglementet, som bland annat tilllåter dem taga betaldt för 2 hästar, när resan sker med skjuts, då länsmännen deremot erhålla reseersättningen efter femte klassen och blott för 1 häst. Det synes mig vara angeläget att få ett sådant missförhållande rättadt, ity att detsamma ju ytterst och tyngst drabbar den förut skuldbelastade. Vårt land är vidsträckt, och många inom riksdagen känna icke de olika förhållandena inom detsamma, särskildt i dess nordligare delar; jag hoppas emellertid kunna ådagalägga behöfligheten af en ändring i det påpekade förhållandet. Det finnes i midten af landet ett kronofogdedistrikt, der fogden, så som han nu är stationerad, har till midten af största socknen i fögderiet omkring 14 mil, till andra socknar omkring 10 mil och till de öfriga, utom den i hvilken bostaden är belägen, mellan 3 och 8 mil. I en hel del distrikt äro väl afstånden mindre, men i många äfven mycket större.

Enligt 4 § utsökningslagen den 10 augusti 1877 eger Konungens

befallningshafvande för bestämdt fall eller inom visst område förordna länsman eller annan lämplig person att på eget ansvar i kronofogdes ställe vara utmättningsman; men känt är, att inom hela landet högst få hafva sådana förordnanden, och inom Jemtlands län finnes mig veterligen ingen innehafvare deraf.

De med nu rådande förhållanden förenade dryga kostnader, långa resor och obehag hafva i motioner och anföranden särskildt framhållits vid riksdagarne 1888, 1889, 1890 och 1891, och vid 1890 års riksdag syntes åtminstone Andra Kammaren inse vigten af den påyrkade ändringen; och jag anhåller få hänvisa till de skäl, som vid dessa tillfällen anförts för densamma.

På grund af hvad sålunda anförts, får jag vördsamt föreslå, att Riksdagen beslutar, att 2 § i utsökningslagen den 10 augusti 1877 ändras och erhåller sådan lydelse, att länsmännen, hvar inom sitt distrikt, må ega rättighet verkställa utmätning och försäljning af utmätt egendom, då de derom af fordringsegare anlitas.»

I motionen hafva fem ledamöter af Första Kammaren instämt.

Lagutskottet, som icke funnit sig föranlåtet att frångå sina vid 1887, 1888, 1889, 1890 och 1891 års riksdagar i förevarande ämne uttalade åsikter, anser sig äfven nu böra erinra om följande förhållanden.

I det förslag till ny utsökningslag, som af Kongl. Maj:t framlades för 1877 års Riksdag, hade 2 § följande lydelse: »Utmättningsman är å landet och i stad, som under landsrätt lyder, kronofogde och i öfriga städer stadsfogde. Utmättningsman har att, efter ty i denna lag sägs, fullgöra hvad öfverexekutor förordnar, verkställa dom samt i vissa fall utan föreskrift af annan myndighet förrätta utmätning.» Något stadgande, som motsvarade den nuvarande 4 § i utsökningslagen, fans icke i förslaget.

Det särskilda utskott, som tillsattes för behandling af den kongl. propositionen, yttrade i sitt deröfver afgifna utlåtande (n:o 2 sid. 62) följande i afseende å de föreslagna 2 och 3 §§.

»I likhet med de föregående lagförslagen föreskrifver äfven det kongl. förslaget, att å landet endast kronofogde får vara utmättningsman. Han får visserligen sätta annan i sitt ställe, men denna lättnad för kronofogden är dock förenad med skyldighet för honom att ansvara för skada, som af vikariens fel eller försummelse kan komma, och den part, hvilken för utfäendet af sin rätt är nödsakad att anlita exekutiv myndighets biträde, måste i allt fall alltid först vända sig till den ordinarie utmättningsmannen. Uppenbart torde dock vara, att detta

kan inom fögderier af större utsträckning och således framför allt inom de norra länen medföra ej blott för kronofogden stora svårigheter att kunna med tillbörlig uppmärksamhet följa de många förrättningar, som han måste till vikarie öfverlemnna, utan äfven för den enskilde betydlig så väl tidsutdrägt som kostnad, och utskottet har därför ansett sig böra tillse, om icke ändring härutinnan kunde åstadkommas. Tvenne utvägar finnas. Den ena är att göra hvarje länsman till ordinare utmättningsman jemte kronofogden, så att borgenären finge, allt efter hvad han funne för sig beqvämligast och det större eller mindre förtroende han hyste för den ene eller andre, anlita hvilkendera utmättningsmannen han ville. Mot en sådan anordning möta dock stora hinder och svårigheter. Om än många af de nuvarande länsmännen ega både de insigter och den ekonomiskt oberoende ställning, som man måste fordra hos tjänstemän, hvilka skola på eget ansvar verkställa förrättningar, så pass ingripande i den enskildes rätt som utmätningar och dylikt, kan dock detta ej antagas vara fallet med alla länsmän, minst med de unga, ofta nästan alldeles oerfarna män, som Konungens befallningshafvande vid inträffade ledigheter, förfall etc. måste förordna att uppehålla länsmaustjensten. Och den valrätt, utmätningssökanden skulle ega, innebär ej heller tillräckligt korrektiv i detta hänseende, ty det är ej blott utmätningssökandens, utan äfven gäldenärens och andra rättsegandes intresse, som måste bevaras. Skulle genom lagens bud alla länsmän förklaras vara utmättningsmän, blefve det därför enligt utskottets åsigt nödvändigt att äfven för dem höja kompetensvilkoren, fordra uppbördsborgens o. s. v. Härigenom skulle dock de antydda betänkligheterna endast i fråga om de länsmän, som derefter tillsattes, komma att undanrödjas; hvarjemte de ökade kompetensfordringarna ovilkorligen måste framkalla behovet af en högst väsentlig förbättring i länsmännens lönevilkor, och hvilken utgift detta skulle medföra för statsverket, torde tillräckligt framgå deraf, att länsmanstjensternas antal uppgår till öfver 500. Då vidare hvarje länsman skulle föra utmättningsdiarium, blefve i följd häraf det Konungens befallningshafvande åliggande granskningsbestyret så betydligt förökadt, att fråga kunde uppstå, huruvida med den nuvarande organisationen af länsstyrelserna tillräckliga arbetskrafter dertill finnas. Den omständighet, att inom samma distrikt finnes två behörige utmättningsmän, skulle derjemte lätt kunna medföra åtskilliga förvecklingar; samma fastighet kunde t. ex. komma att utmätas af kronofogden och länsmannen, utan att någondera hade kännedom om den andres åtgärd, och hvardera därför särskildt förordnade syssloman för uppbärande af räntor och hyror o. s. v. Den andra

utvägen är att åt Konungens befallningshafvande medgifva rätt att, när särskilda omständigheter, såsom fögderiets vidsträckthet, det förtroende, någon viss länsman lyckats tillvinna sig, eller annat dylikt dertill föranleda, förordna länsman eller annan person att för visst distrikt eller visst fall i kronofogdes ställe på eget ansvar vara utmättningsman; och utskottet har så mycket hellre ansett sig böra tillstyrka denna utväg som dylik rätt, om än i något mindre omfattning, redan finnes i gällande landshöfdingeinstruktion Konungens befallningshafvande medgifven. Härigenom kan, der behof af annan utmättningsman än kronofogden förefinnes, den åsyftade lättningen beredas parterna utan de olägenheter, som den andra utvägen skulle medföra. Några förvecklingar mellan kronofogden och den särskildt förordnade utmättningsmannen behöfva ej uppstå, ty om denne är förordnad för visst distrikt, blifver han der ensam utmättningsman, och afser förordnandet visst fall, lär ej Konungens befallningshafvande underlåta att derom underätta kronofogden. Och i den personalkännedom, som Konungens befallningshafvande måste ega rörande de dem underordnade länsmännen, eger man tillräckliga garantier för att inga andra än fullt lämpliga personer förordnas, och att således parternas säkerhet varder bevarad. Med hänsyn just till den nära kännedom, Konungens befallningshafvande eger angående de personer, som varda förordnade, har ock utskottet ansett, att åt Konungens befallningshafvande bör kunna öfverlemnas att efter omständigheterna utsträcka förordnandet att gälla alla de exekutiva förrättningar, kronofogden är behörig att verkställa; den enda ovilkorliga inskränkingen i den särskildt förordnades befogenhet, som utskottet funnit böra stadgas, är, att han ej får sätta annan i sitt ställe. Bestämmelserna angående den rätt, som sålunda enligt utskottets åsigt bör tillkomma Konungens befallningshafvande att förordna särskild utmättningsman, hafva intagits i en ny §, hvilken ansetts lämpligen böra få sin plats efter 3 §.»

På dessa grunder hemstälde särskilda utskottet, att Riksdagen måtte för sin del antaga den lydelse af 2, 3 och 4 §§, som dessa paragrafer nu ega.

De skäl, hvilka särskilda utskottet vid 1877 års riksdag anförde mot lämpligheten af att tillägga länsmännen en med kronofogdarnes sidoordnad befogenhet i utmättningsärenden, synas lagutskottet fortfarande ega full giltighet; och vill utskottet bland dem särskildt framhålla de många och svåra förvecklingar, som kunde uppstå derigenom,

att inom samma distrikt finnes två lika behörige utmätningsmän, af hvilka den ene ej behöfde hafva någon kännedom om den andres åtgärder.

På grund häraf får utskottet hemställa,

att herr Bromées ifrågvarande motion icke må till någon Riksdagens åtgärd föränleda.

Stockholm den 27 februari 1896.

På lagutskottets vägnar:

E. VON KRUSENSTJERNA.
